

uar 23.
SZET
Sárinek, a
ak és Gró
ragatóiánk
B, premie
ldadás, m é
lózza József,
a [16 ed zor,
z piwadon
helyárrakul,
ette, 44-ed
37)
tte repriz új
helyárrakul,
83)
63 szám A.
23. Magyar
ma, 6 t. lvo
2. Prezierr.
és detetio
az ismert de
a.
22. Prezierr.
tama z ama
u Főszerep
a Russel
NA
S
YUTTAL A
LATBAR
leiben!
ARA
vek,
nyészítés.
rud-, betou
k és félkés
tb. En-gros.
ocietale
num z
lectiv
i No 7,
ef. 6-53.
nlsoara,
A CHT.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
t. Pop. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
26. N. Sz. — — 558
A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Hamasetter Róbert

Budapest

Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályau-
dvaron és vidéken is 4 l
Bukarestben — 5—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — — 1-30

1925 január 24 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 19 szám

5685. Tévét 28

Nachum Szokolov Kolozsvárra érkezett

Kenyér és só

— Szokolovnak üdvözlésül —

Erdély zsidóságának nagy ünnepe van. A legnagyobb zsidók egyikét látja vendégül.

Egészséges és normális viszonyok között élő népeknek ilyen alkalmakkor, mikor legnagyobb fiukat üdvözlük, van egy egyszerű és mélyértelmű gesztusuk: kenyéret és sót nyújtanak át vendégüknek. Kenyéret, földük termését és sót földük kincseiből. Hozzánk, zsidókhöz, nem illik e nemes és szép gesztus. És ez nem véletlenség, hanem zsidó sorsunk mélységéből fakad. És ez a zsidó sors nyílik meg ezért előttünk egész tragikumával és gazdag igéretteljességével ebben az órában, mikor mi, ezen országrész zsidói, nagy vezérünket üdvözljük. Hogyan nyújthatjuk át mi termőföldünk gyümölcsét, földünk kincseit neki, mi, kiknek nincs földünk s kikkel külső erők az üdvözlés órájában is éreztetik, hogy nincs talaj lábunk alatt. És hogyan hozhatjuk elébe a saját rög ajándékait, éppen Ő elébe, kinek sorsszerű hivatásává lett, hogy kiküzdje számunkra a népektől a saját rög jogát, aki egész életét, nagy személyiségének minden értékét áldozatul hozza azért, hogy földünk felépüljön és végre újból begyűjthessük földünk kenyérmagvait, mélységének sókincseit.

Nem, ebben az ünnepi órában le kell mondanunk a nemes gesztus egyszerűségéről, mert nem adakozók vagyunk, hanem elfogadók. Mit hozhatunk mi vezérünk elé, ami nem törpülne el az Ő adományai mellett, Ő a legnagyobbat adta népének, amit adni lehet: egy földnélküli népek Földet adott.

Nachum Szokolov a zsidó történelem egyik alakító ereje. Az ő munkája nélkül más arcú volna a zsidó jelennek és jövőnek. Mert ha igaz is, hogy népek sorsát nem egyesek, hanem tömegek megmozdulásai irányítják, épügy igaz az is, hogy vannak kivételes történelmi pillanatok, melyeket a nagy egyén, a sors embere dönt el. Ilyen pillanat volt San-Remo történelmi pillanata, amidőn a zsidó sors mérlege élet és halál közt billent ide-oda. Borzalmas, végzetes pillanat ez, csak egy kevés és a halál serpenyőjével népünk örökre lesüllyed. Hol az az emberi vagy isteni erő, mely mentésül az élet serpenyőjébe veti magát? Ez a mentő erő a zsidó nép két nagy vezetője volt. És így lett Nachum Szokolov a zsidó történelem élő alakító erőjévé, mert beledobta egyéniségének, páratlan, sokoldalú képességeinek súlyát a sors mérlegébe — és az élet győzött.

Ma ő maga jelent meg közöttünk s elhozta másik nagy adományát, ami szintén a legnagyobb adományok közül való, ez ő maga, az ő egyéni nagysága. Voltak a zsidóságnak eddig is nagyjai. Nincs az emberi alkotásnak egy területe, melyen zsidók mint nagyevű alkotók részt ne vennének. De ezek nagy zsidók voltak és nem a zsidóság nagyjai. Alkotásuk más népek számlájára íródott, nagyságuk idegen népeket emelt magasba. A zsidó nép élete szürke maradt, hétköznapok szakadatlan láncs csak a lelkek mélyén szunnyadt a vágy a Rendkívüli, az Ünnepi, a Nagy után. S a hétköznapokat legkeservebbé talán az tette, hogy nem szakította meg őket rövid időre sem zsidó Nagyság ünnepi felemelő közelsége. Ma eljött közénk Szokolov, aki nemcsak nagy zsidó, hanem a miénk is, a zsidóság nagyja. És a lelkek mélyén szunnyadó vágyak kigyulnak, a hétköznap embereinek felragyog a szeme,

közömbös emberek ujjongani akarnak az örömtől. Ime a mi nagy emberünk, a nagy tudós, nagy államalkotó, királyok kegyeltje nem megy el tőlünk, nem vész el idegen népek tengerében. Az ő Nagysága a miénk, ő a mi országunk államférfia, a mi nyelvünk mestere, a jövőnk építője.

Nachum Szokolov, nagy Vezérünk, mi nagyságod iránti hódolattal vesszük át az ajándékot, melyet elhoztál nekünk és üres kézzel, kenyér és só nélkül üdvözlünk. De tudjuk, hogy kezünk türessége és nagyságod jelenléte minket kötelez. Kötelez munkára, erők végső megfeszítésére és áldozatra. Te meg tudtad szerezni

a földet, de mi kell kiváltásuk és felépítésük. Te megszerezted nekünk San-Remót és mi elő kell teremtsük az országot megváltó és felépítő alapokat, a Keren Hajesszódót és Keren Kajemetet. Mi mindnyájan, minden zsidó kivétel nélkül, áldozatot kell hogy hozzunk. Mert csak így teljesülhet be a mi, csak így válhatunk méltókká arra, hogy majd saját földünkön üdvözölhessünk Téged és kezünk ne legyen üres, hogy úgy üdvözölhessünk, ahogy egészséges nép üdvözli legnagyobb fiát, hogy üdvözölő ajándékunk akkor a mi földünk termése és mélységeinek kincse legyen: kenyér és só.

Hamburg József

Szokolov fogadtatása a pályaudvaron

Nagy tömeg várta a zsidó vezért

(Cluj-Kolozsvár, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagy zsidó vendég megérkezett. Hivatalos fogadtatás ugyan nem volt, a Zsidó Nemzeti Szövetség még azzal a jogával sem élt, amelyet a hatóságok engedélyeztek, hogy a vezetőség tizenkét tagja fogadhatja a pályaudvaron az érkező vezért és csupán a Szövetség diszelnöke és elnöke várta a pályaudvaron Nachum Szokolovot. De ha a hivatalos fogadtatás el is maradt, a szeretettől túlaradó zsidó szíveket nem lehetett rendletekkel és kordonokkal elzárni attól, hogy mélységes hódolatukat és rajongásukat kifejezésre ne juttassák a nagy férfiú előtt. A szövetség intelme ellenére ezek lepték el a bukaresti expressz érkezése idején a pályaudvar előtti térséget, akik szívük ellenálthatatlan sugallatát követve latogatás nélkül zarándokoltak ide, hogy egy pillanatra megláthassák azt az embert, aki mint a két-éves zsidó álmok megvalósulásának élő szimbóluma jött ide közénk, hogy köszöntse őt és megcsókolhassák ruhája szegélyét. Amikor Szokolov kilépett a pályaudvar kapuján, virágos hullott a lábai elé és az autó már rég a Ferdinánd király-uton robotott, amikor a boldogságtól könnyező öregek, fiatalok és gyermekek még mindig az autó nyomában futottak, hogy még csak egy pillanattal láthassák őt.

Szokolov érkezéséről egyébként alábbi tudósításunk számol be:

Bucsulátogatás a külügyminiszternél

Csütörtökön Duca külügyminiszter fogadta Nachum Szokolovot, akivel hosszasan tanácskozott nagyfontosságú, a zsidók általános helyzetét érintő kérdésekről. A beszélgetés végén maga a külügyminiszter hívta föl Szokolov figyelmét az erdélyi utra.

— Nagyon kíváncsún tartom, hogy az országból való távozása előtt — mondotta Duca külügyminiszter — látogasson el Transsylvania, Romániának ebbe a pompás ország-részébe.

A szívélyes bucsuzás előtt ezek voltak a külügyminiszter utolsó szavai a zsidó kitünőséghez.

Az expresszvonaton azonban már Szokolov értesült a kolozsvári újabb intézkedésről. Dr. Herczog Sándor, a Zsidó Nemzeti Szövetség főtitkára, aki Szokolovot Kolozsvárra kísérte, Tövis állomáson az Uj Keletből értesült a dolgok elszomorító fordulásáról és habozott, vajjon közölje e ezt a kiváló vendéggel, akinek fogadására az erdélyi zsidóság mindent megtett, amit zsidó melegséggel és zsidó vendégszeretettel megtenni lehet. Tövisről néhány állomás után végre kelletlen kötelességtudással meg-

mutatta Nachum Szokolovnak az ujságcikket és elfogódottan várta a hatást. Nachum Szokolov a bölcsék zavartalan, tiszta derűjével fölnevetett...

A vendég megérkezik

A városban a hír döbbenetes lehangozást okozott a zsidók között. De ez csak az első délelőtti órákig tartott, mert tíz óra felé már az utcákon látni lehetett kisebb zsidó csoportokat, különösen a szomszéd városokból és falvakból beözönlött nőket és férfiakat, sok öreget és még több fiatalt. A vasut felé igyekeztek. A Calea Regele Ferdinandot apró zarándok csoportok lepték el, a mellékutcairól is a vasut felé igyekeztek az áhítatos zsidók csoportjai, amelyek az indóházi nagy tér előtt, fogatok és autók és társaskocsik tömegében helyezkedtek el.

A rendőrség részéről két-három tiszt jelent meg, egészen kis csapat rendőrlégénységgel, akiknek semmi dolguk nem akadt, mert a zsidók tekintélyes tömege nem verődött egyetlen csoporttá. A beavatkozásra semmiféle ok nem is lett volna.

A Zsidó Nemzeti Szövetség nem élt a tizenkét főig engedélyezett fogadási jogával. Az elsőosztályú váróterem zárva maradt és a pályaudvaron mint hivatalos fogadók csak dr. Fischer Tivadar, a Zsidó Nemzeti Szövetség diszelnöke és dr. Fischer József elnök jelentek meg.

Az expresszvonat közel husz percnyi késéssel futott be a pályaudvarra. A hálókocsi elé odalépett a két elnök és a leszálló vendéget és leányát szívélyesen köszöntötték.

Az elnökök közölték Szokolovval, hogy a hatóságok betiltó rendelkezése miatt, sajnos, nem fogadhatják őt olyan méltó módon, ahogy ő azt megérdemli.

Nachum Szokolov ezuttal is mosolygós jószággal hallgatta a két erdélyi zsidó vezérferfiu szavait.

Hedad! Hedad!

Ezalatt künn a pályaudvar előtt feszült várakozásban voltak a zsidó tömegek. Rövid néhány perc múlva dr. Fischer Tivadar kíséretében az indóház bejárója előtt megjelent Nachum Szokolov és feketebe öltözött leánya, fehér virágoskocsi jobbában. Az autóra vártak.

Nachum Szokolov érdekes, tipikusan zsidó fejének láttára elemi erővel tört ki zsidó szívek ujjongó boldogsága.

- Hedad Szokolov!
- Jechi már Szokolov!
- Am Jisrael cháj!
- Hedad! Hedad!

Jóságos szelid mosollyal, fejbiccenéssel köszönte meg a meleg tüntetést.

Leányok és asszonyok virággal siettek feléje, odaszórták lábai elé. Mindenki a közelében akart lenni, néma biztatást akartak ettől a profétás embertől, vigaszt és bizodalmat, simitsa el a kétségbeesés redőit...

Ugy is állott ott, nézéséből vigasztalás ömlött, tartása és szemei egy szenté. Aki látta, nem csodálkozik azon, hogy a zsidók millióit tudja mozgósítani. Herznek ez az intusza, világ hatalmasainak kedveltje, a zsidó jellemnek és kulturának ez a kifinomodottan nemes típusa.

Nem tudtak betelni vele az emberek. A hadak kiáltások ismételtén feltörték, könnyes szemekkel emelték anyák kis gyermekeiket fejük fölé, hogy ivadékaik is lássák Szokolovot, aki nemsokára leányával autóbába ült.

Erdély zsidósága üdvözlí Szokolovot

A tulajdonképeni fogadtatás nem a pályaudvaron volt, hanem Szokolov lakásán, ahol az összes zsidó szervezetek és testületek képviselői egybegyülekeztek. A küldöttek a lakás tágas halljában félkör alakban elhelyezkedve várták Szokolovot. Valamivel tizenegy óra után jelentette a cserkészség parancsnoka, hogy Szokolov autója megérkezett. Hatalmas heddad kiáltás fogadta a belépőket. Szokolov az utazás fáradalmaitól kissé megtörten, de kedves mosollyal haladt végig az üdvözlők között, majd egy másik terembe ment át, ahol az egyes küldötteket fogadta.

Elsőnek Glasner Akiba ortodox főrabbi lépett Szokolov elé és héber nyelven köszöntötte.

— *Boruch habó b'sém hasém.* Mi romániai zsidók — mondotta a főrabbi — érezzük azt a nagy munkát, amit Nachum Szokolov a világ zsidósága érdekében a világ hatalmasainál végzett. Kiserje áldás minden lépését és érje meg a nagy mű befejezését, a zsidó nép nyugalma, fejlődése és boldogsága javára.

Szokolov megindultan felelt ez áldó beszédre. Sokat hallott és olvasott Transsylvania zsidóságáról és örül, hogy alkalma van Kolozsváron tölteni a szombatot. Bukaresti tartózkodása alatt sokat tárgyalt illetékes körökkel és reméli, hogy intervenciója jó hatással volt az itteni zsidóság helyzetére.

Palesztina mindenkinék szent

Dr. Eisler Mátyás főrabbi a kongresszusi hitközségi küldöttségének élén jelent meg. Szintén héberül beszélt. Rámutatott Szokolov hervadhatatlan érdemeire a zsidóság jogainak elismerése körül és nyomatékosan kiemelte, hogy a *Szentföld felépítésében részt kíván venni minden zsidó, még azok is, akik nem tagjai annak a pártnak, amelynek Szokolov oly nagyszerű disze.*

Szokolov hébernyelvű válaszában kifejtette, hogy Palesztina gondolata oly elevenen él a zsidóságban, hogy az nem ismer pártkereteket és soha sehohsen halt ki a zsidó lelkekből. Rendkívül érdekes példával világította ezt meg. Joseph Halevi, a híres francia zsidó tudós 1868-ban a falasák között járt. Semmiféle eszmei kapcsolatot nem tudott velük felfedezni, még a Jomkippur szót sem ismerték, de amikor Jerusalamjot említette előttük, felragyogott a szemük. Az őshaza gondolatában mindnyájan egyek vagyunk. Ezért, amikor egy olasz miniszter a béketárgyalások idején azt kérdezte tőle, vajjon az egész zsidóság nevében beszél-e, pl. a kínai zsidók nevében is, Szokolov azt felelte: Nem tudom, vannak-e zsidók Kínában, de ha vannak, egész biztosan az ő nevükben is beszélnek, mert Palesztina nekik is szent.

A Szövetség üdvözléle

Dr. Klein Miksa a Zsidó Nemzeti Szövetség kisintézőbizottsága nevében üdvözlölte jiddis nyelven Szokolovot. Röviden ismertette a Szövetség munkáját, majd sajnálatának adott kifejezést, hogy a nagy vezér fogadtatása csak ilyen szűk keretek között történhet meg.

Szokolov azt válaszolja, tudja, hogy az ilyen látogatásnak megszokott velejárója az ünneplés, hiszen látott már ilyet eleget Vilnában, Lodzban és Kisenevben szinte már több volt mint ünneplés, de nekünk, zsidóknak meg kell tanulnunk lemondani is. Hiszen ezért vagyunk zsidók. Nem kell túlságosan tragikusan venni a dolgot, bizonyára valami tévedés lehetett, hiszen *Duca külügyminiszter tegnap személyesen kérte fel, hogy mielőtt elhagyja Romániát, okvetlenül látogassa meg Erdélyt is.*

Dr. Kohn Hillel a Keren Hajesszód kuratóriumának nevében mondott köszöntőt. Reméli, hogy a fogadtatás elmaradt külsőségei helyett annál bensőségesebb és melegebb együttérzés fog kialakulni

E pillanatban már szükség volt rendőri beavatkozásra. Három rendőrtisztnek kellett erőködni, hogy a tömeget visszatartsák Szokolov autójától. A gépkocsi elindult és most ismét fölviharzott ezek torkából az üdvözlés.

— Jechi!

— Hedad!

Fiatalemberek és meglétt férfiak, virágot hintó nők futottak a lelkesedés extázisában az automobil után. A kocsiikat valósággal megrohanták, tizen is fölzártak egy konflisra. A kocsi kezeiből kiragadták a kantárszarat és galoppa ösztökélték a lovakat.

A gépkocsi azonban a vihar gyorsaságával száguldott a városba. A visszatérők ünnepi boldogsággal arcukon hagyták el a pályaudvar környékét.

a vezér és népe között és annál nagyobb eredményei lesznek itteni munkájának. Hivatkozik az ostromállapotra, amely az egész zavart végeredményben előidézte.

Cionisták és még nem cionisták

Szokolov válaszában rendkívül szellemes fejtegetésbe bocsátkozott. Végeredményben — mondotta — nem lehessen tudni, hogy a zsidó nép egyetemes ügyének mi használ többet, ha a zsidóknak nagyon jól megy a dolguk, vagy ha nagyon rosszul. Azt hiszem, úgy a legjobb, ha se nem megy túlságosan jól, sem túlságosan rosszul. Azt azonban határozottan állithatom, hogy ahol a mi ügyünk, az országépítés ügye szenved, nem az ostromállapot miatt szenved, hanem talán éppen ellenkező okok miatt. Meg van győződve róla, hogy egész erdélyi zsidóság: cionisták és még nem cionisták, egyformán akarják a zsidó nemzeti ott-

A sajtó képviselői Szokolovnál

Nachum Szokolov ma a délutáni órákban fogadta a kolozsvári sajtó képviselőit. A cionista világszervezet végrehajtóbizottságának elnöke órák hosszat közvetlen és fesztelen modorban beszélgetett el a lakásán megjelent román, magyar és zsidó újságírókkal. Szokolov a zajtalanul és színtel nélkül dolgozó tudós egyszerűségével, de a világ sorsát intező diplomáciai konferenciákon résztvevő politikus abszolút fölényével beszélt.

Külsőségekben nem keresi a hatást. Egyszerű bársony házikabát van rajta, ékszer nem hord, csak fekete nyakkendőjén csillog örök szimbólumként egy brilliáns „Mogen David” brosti. Arcán a céltudatos építőmunkát végző ember nyugodt derűje uralkodik. Sajátos accentussal, de tökéletes stiláris és gramatikai precizitással beszél németül.

Amit mond és ahogy mondja, önkéntelenül is megfogja az idegen sziveket is. Szokolov már az új zsidó, aki nem a lelkéből kitermelt utópiákról beszél, ő már az eleven testté vált utópia, a nemzeté lett zsidó. Ő az az új zsidó karakter, amelynek megteremtéséről beszél, aki a maga számára már réges-régen megoldotta azokat a lelki és közjogi adottságokból folyó problémákat, amelyek miatt nálunk a fáktól még nem látják az erdőt. Aki Szokolovot ma délután beszélni hallotta, az már az új zsidóval beszélt és így az itt következő sorokból az eljövendő Palesztina szelleme sugárzik ki.

Az ügy, amely összehozza az embereket

Több mint négy hete vagyok Romániában — mondotta Szokolov — az országos cionista szervezet meghívására és ezt az alkalmat felhasználom, hogy meglátogassam az ország fontosabb zsidó centrumait. Az itteni zsidó lakosságot már eddig is ismertem a régi tekintélyes hitközségek és az itt végzett cionista munka révén. Számos gyűlésen voltam jelen és megelégedéssel állapíthattam meg, hogy az ügy, amelyet képviselek a romániai zsidóságból is nagy érdeklődést és áldozatkészséget vált ki. Az ország sajtója szintén nagy szimpátiával foglalkozott itt tartózkodásom alatt a zsidó-üggyel és remélem, hogy Erdélyben is hasonló lesz a helyzet.

— *Az ügy, amelyért jöttem, nem pártügy.* Nem választja el egymástól az embereket, sőt éppen összehozza őket. Önök nyilván ismerik már a mi célunkat. Egy nemzeti otthont akarunk alakítani, vagy helyesebben mondva feltámasztani és egy régi kulturát akarunk ismét élővé tenni. A probléma a zsidóság részéről lehet speciálisan nemzeti, vagy speciálisan vallási kérdés, de van a problémának egy nagy, általános emberi vonatkozása is, amely

hon felépítését. Csak egyet kérek az erdélyi zsidóktól: engedjék magukat meggyőzni az igazságról, vagy ha nem, akkor győzzenek meg engem az ellenkezőjéről.

Dr. Kertész Jenő az erdélyi zsidó Árvagondozó nevében köszönti Szokolovot, mondván, hogy az egyesület gondozása alatt álló ezeröttszáz árvát Szokolov szellemében akarják felnevelni.

Janovitz Géza a Poale Cedek küldöttsége élén üdvözlötte Szokolovot. Szokolov a köszöntésekre szívélyesen válaszolt.

Az ifjuság üdvözléle

Noszín Mór a Barisszia, *Edelstein* Jehuda a Ceire Mizrahi nevében mondott üdvözlöletet. Szokolov az ifjusági szervezetek szónokainak kifejtette, hogy mindannyian, akik cionisták, fiatalok is egyben, mert a cionizmus egy egész nép megiffodásának a mozgalma.

Dr. Knöptler Bernát a Haggibbor sportegyesület üdvözlöletét tolmácsolta. Szokolov kifejtette, hogy amit a zsidóság az utolsó években a sport terén elért, az talán a legszembetűnőbb eredménye az új zsidó gondolatnak. Az ő ifju korában a zsidó sportnak még hire-hamva sem volt s ma már zsidó csapatok angol csapatokkal veszik fel eredményesen a küzdelmet.

Öhlbaum Etus az Avivák küldöttségét vezette és héber üdvözlő szavakkal szép csokrot nyújtott át Szokolovnak. Özv. *Neuberger* Zsigmondné a Zsidó Nőegylet nevében beszélt. Szokolov méltatta a zsidó nőegyletek tevékenységét, amellyel a zsidó társadalom sebeit gyógyítani igyekeznek, de megjegyezte, hogy mi cionisták is gyógyítunk és a betegség neve, amelyet orvosolni akarunk: a *Góluusz*.

Végül a cserkészfutak és cserkészeleányok küldöttségei járultak katonás tiszteletadással a Mester elé, akiknek ugyancsak mély meghatódottsággal mondott köszönetet Szokolov.

minden kultürember számára vonzóerővel kell hogy birjon. Már maga az objektív kíváncsiság is érdeklődést kell hogy ébresszen minden kultüremberben, hogy miként építenek fel romjaiból egy régi országot és miként támad új életre egy halottnak hitt kultúra.

— Ha azt kérdik valakitől, hogy milyen tulajdonképen a németvagy a román szellem, minden bizonnal azt fogja felelni, menjen el Németországba vagy Romániába és ott találkozni fog a német vagy a román szellemmel. Ha a zsidósággal kapcsolatban tesszük fel ezt a kérdést, akkor aligha lehet rá olyan egyszerűen felelni. Mert a zsidó szellem nem fejlődhetett szabadon, a zsidó civilizáció haladása mindig össze volt kötve egy más civilizációval, úgy hogy a népi egyéniségünk nem is maradhatott meg olyan egészséges és ép formában, mint a többi népeké.

Az eredetiség hiánya

Ezzel távolról sem akarom azt mondani, hogy a zsidók nem alkottak sokat az egyetemes kultúra épületében. Ellenkezőleg. A kultúra minden ágában derekasan kivették részünket. De amit alkottunk, az *nem volt egy önmagáért való kerek egész*. Nem viselte magán a befejezettség méltóságát teljes bélyegét. Csak alkatrésze volt (Szokolov a „Beitrag“ kifejezést használta) a többi népek kulturájának. Szinte mondhatni: keverék-produktum volt. Nem mondom, gyakran a keverék, ha harmónikus színekből tevődik össze, még szebb, mint a tiszta egyszínű anyag, de ne felejtjük el, hogy a keverék szépsége mégsem pótolhatja az eredetiséget és a hamisítatlan tisztaságot. Az emberiség egyszerű igaz dolgokat akar s ettől a diaszpóra zsidósága el van zárva.

— Egy példát hozok fel: A zsidók különböző nyelveket beszélnek. *Sőt néha túl jól beszélnek a mások nyelvét, annyira jól, hogy éppen arról lehet megismerni, hogy zsidók, mert beszédüknek valahogy könnyű ize van.* De melyik a zsidó nyelv? Melyik nyelvet teremtették a zsidók? Van ugyan egy népnyelvünk: a jiddis, amelyet igazságtalanul zsargonnak neveznek és amelynek meghatározható szépségei is vannak. De ez mégis a német nyelvnek egy alfaja, mégsem a zsidó nyelv.

Feltámadnak a halottak

Volt valaha egy igazi zsidó nyelv: a héber, amelyen a legkorábban hirdették az emberiségnek a kulturát, amelyen nemcsak a zsidók, de a keresztény proféták is beszéltek. Mi lett ebből a nyelvből? Eddig azt kellett mondanunk, hogy ez a nyelv halott. De ma már jól tudjuk, hogy a halottak élővé is válhatnak. A történelemben látjuk,

hogy a művészművészet, am ember i létet, szinte tökélet nyomai is és lehetett. De a uala, mégis fe napig is él.

— De itt nyelv is halott szélték ezt a nyelve volt. J előtt egy né jobban beszé függetlenségük halottlaiból. A Mi tehát nem hamarabb vesz mint a zsidók, mi, de a civil egy Görögorsz zunk, legyen diaszpórában é ségével fel is ez a gondolat zsidó nemzeti államok ugya kiindulva nyu elismerték ós

— Amikor tingekre ezréve sen az irlandia arra, hogy jól közvélemény el állampolgársági hallok beszélni. a zsidók, aki teljesjogu és szágnak amel és igényük va den más tagja

— Csernovi epizód történt. egy urnak a tá örmények barát örmény ember. érdemlem, mert s meleg rokons zeti aspirációi, törődtem. Ami én cionizmuson voltak, történeti segélyakciójuk i mienk. A békek tékes helyen ra oldásának fontos kérdés megoldás mint a miénk: zeti otthon lét

más egy nem mintha kénytele Mint cionista érdekei érvénye tettem el, amit tattak, de ame lékezetéből, ho fennen hirdete kis nemzetek iránya pedig számára kell eg természetes vo latba vettem folyasomat.

— A civil kor a háboruba valósitani. Biz felépíteni egy o ség kell: a mu igazi önfejlődő széjjelszóródotts teniök. Bizom ország már a fejlődés útjára. indítani és e nagy erőfelfejtés

— Ami a r ezt a békétárgy A traktátusokb sebségek“ sze amelyek más á alá. Ez a kivéte lának, amig a lengetté, hogy s dálya annak, ho

hogy a művészet is meghalt egy időben. A görög művészet, amely évszázadokon át besugározta az emberi léte, a kezdő középkor rossz izlése miatt szinte tökéletesen meghalt. Eltűntek az utolsó nyomai is és feltámadására még csak gondolni sem lehetett. De amikor beköszöntött a reneszánsz hajnala, mégis feltámadt a művészet, a halott a mai napig is él.

— De itt van egy közelebbi példa. A kelta nyelv is halott volt. Még a mi időnkben sem beszéltek ezt a nyelvet, amely pedig az irek nemzeti nyelve volt. Jellemző, hogy még tizenöt évvel ezelőtt egy német professzor tizen az, *aki legjobban beszél írül*. Most, hogy az irek kiviták függetlenségüket, az ír nyelv is kezd feltámadni halottaiból. A történelem számos ilyen példát ismer. Mi tehát nem akarunk lehetetlen. A görögök még hamarabb vesztették el országukat és kulturájukat, mint a zsidók, éppen olyan diaszporában éltek, mint mi, de a civilizált világ azt mondta, volt valaha egy Görögország, amelynek mi nagy hálával tartozunk, legyen hát ismét egy új Görögország. S a diaszporában élő görögök a civilizált világ segítségével fel is építették az új Görögországot. Ugyanez a gondolat képezi az alapját a palaszinai zsidó nemzeti otthon felépítésének is s a kulturálmunka ugyanebből az eszmei alapmotívumból kiindulva nyújtott nekünk segédkezet, amikor elismerték ősi jogunkat Erec Jiszraelre.

— Amikor Amerikában jártam, a hirdetőt mitingekre ezrelék jöttek el a nemzsidók is, különösen az irlandiak, akiknek minden okuk megvan arra, hogy jól megértsenek minket. Az amerikai közvélemény előtt különben sem probléma az állampolgársági kérdés, amiről itt egyre sürbben hallok beszélni. Nagyon természetes, hogy azok a zsidók, akik a diaszporában akarnak élni, teljesjogi és kötelességű állampolgárai az országnak amelyben élnek és éppen úgy joguk és igényük van mindenre, amire az állam minden más tagjának.

Aki megteremtette Örményországot

— Csernovitzi tartózkodásom alatt nagyon jóleső epizód történt. Az üdvözlőtáviratok között ugyanis egy urnak a táviratát olvastam, amelyben mint az örmények barátját köszönt engem egy tekintélyes örmény ember. Valóban én ezt a jellemzést megérdemlem, mert politikai munkám közepette mindig s meleg rokonszenvvel kísértem az örmények nemzeti aspirációit, bajaikkal és sorsukkal mindig is törődtem. Ami voltaképpen *logikai fejleménye az én cionizmusomnak*. Az örmények is elnyomott nép voltak, történetük majdnem azonos a miénkkel és segélykéréseik is valahogyan ugy alakult, mint a miénk. A békekonferencián én voltam az, aki illetékes helyen rámutattam az örmény kérdés megoldásának fontosságára és én magam jelöltem ki a kérdés megoldásának útját, mely csakis olyan lehet mint a miénk: nem a jótékonykodás, hanem a nemzeti otthon létesítéséhez való hozzásegítés. Egészen más egy nemzet standardja, ha otthon van, mintha kénytelen bolyongani, gettóba tömörülni. Mint cionista követeltem a kis nemzetek jogai és érdekei érvényesítését és én pillanatra sem felejtettem el, amit a háboruban olyan nagyon hangoztattak, de amely azóta kiesett az államférfiak emlékezetéből, hogy *a világháborúnak mi volt a fennmaradásának célja és ideálja*. Ez az ideál *kis nemzetek felszabadosítása volt*. A történelem iránya pedig ezen a vonalon halad. Minden nép számára kell egy otthon teremteni. Ezért csak természetes volt, hogy az örmények érdekében is latba vettem minden tevékenységemet és befolyásomat.

— *A civilizáció becsületéről van szó, amikor a háboruban hangoztatott ideált meg akarjuk valósítani*. Bizonys, hogy lelkesedéssel nem lehet felépíteni egy országot, ehhez két irányú tevékenység kell: *a munka*, amelyet pionírjeink végeznek igazi önfeláldozással és *a pénzálzat*, amit a szűjjelszóródottságban élő zsidóságnak kell előteremtőnek. Bizom benne, hogy hét-nyolc év múlva az ország már a saját energiájából fog eljutni a fejlődés útjára. Azonban ezt a folyamatot meg kell indítani és e célból szükséges az egész zsidóság nagy erőfeszítése.

— Ami a nemzeti kisebbségek védelmét illeti, ezt a tékétárgyalások alkalmával újra formulázták. A traktátusokban mint *„etnikai és vallási kisebbségek“* szerepelnek azok a nemzeti egységek, amelyek más államokkal kerültek új impériumok alá. Ez a kivétel egyben kibővítése a régi formulának, amíg a „vallási védelemről“ szólt és azt jelentette, hogy senkinek a vallása nem lehet akadály a számára, hogy bármilyen jogot gyakorolhasson.

Most ez kibővült az etnikai nemzeti hovatartozásra is. A zsidóság nem adhatja fel különállását és nem vesztheti el régi évszázados kulturárával bíró institúcióit. *Viszont a cionizmus nem jelenti, hogy követeli ne foglalhassanak állást az ország belpolitikai kérdéseiben, mint bármely más polgár.*

Az újjászülető héber kultúra

— Mivel jellemezhetné elnök ur legjobban a specifikusan zsidó kultúrát? — kérdezte az Uj Kelet egyik munkatársa.

— A zsidó kultúra a héber nyelvben találja meg a maga legpregnansabb formáját. A héber nyelv intenzív tanítása, élővé tétele, ebben rejlik a zsidó lelki és kulturális különállás. E tekintetben legfigyelemreméltó az apró gyermekeknek héber beszéde, ahogy azt Palesztinában tapasztaltam. Ebben pedig legbámulatosabb az a gyorsaság, amellyel ez az újjáéledt nyelv általánossá válik. Irlandban a kelta nyelv, amely szintén reneszánszát éli, még korántsem tart ott, ahol mi tartunk. Szinte meszeszerűen hat, ha az ember a még néhány év előtt kopár Karmel-hegy tövében megpillantja a műgyetemet hatalmas arányaival és bármely európai városba beillő külsejével. Vagy ha az ember elmegy Jeruzsálemba és visszagondol a harminc év előtti városra, amikor a török uralom baksis-rendszere uralkodott ott, amikor a város düledező sikátorok helye volt, kis, piszkos kávéházakkal, lomha emberekkel, akik nargiléjüket szipáskolták. Most? — Jeruzsálem most kulturaváros, széles utcákkal, modern forgalommal, autókkal és e kultúra csucsán — a Scopus-hegyen épült egye-

temmel. Nem tuzok, de ha valaki nekem harminc év előtt azt mondta volna, hogy itt most héber egyetem lesz, én magam, aki különben csak most vagyok reálpolitikus, de akkoriban álmodozó voltam, örültnek néztem volna. A világ legkiválóbb tudósai fognak működni ezen az egyetemen és meg vagyok győződve róla, hogy két-három év múlva, ha majd az egyetem évi jelentései a végzett kutatásokról és munkáról hirt adnak a tudományos világnak, akkor megtudja a világ, hogy mi a specifikus zsidó kultúra.

Egy újságírónak az újjáépítésre vonatkozó megjegyzésére Szokolov ezeket mondotta:

— Hiszen meg tudnánk talán oldani a kérdést másként is. Megnyerhetnénk az ügynek nagy pénzeszereket, akik földvásárlásokkal és ipari üzemek föllállításával lendítenék föl Palesztina kulturáját. Ez könnyebb része volna a probléma megoldásának. De nem csinálunk spekulációs politikát, nem csinálunk üzletet országunkkal. Zsidóországot a zsidó nép erejével akarjuk fölépíteni. Voltak nekem is eseteim, hogy jóézésű és ügyünk iránt meleg érdeklődést tanúsító nemzsidók jelentékeny összeget adtak a Keren Hajesszód javára. Nem lehetett visszautasítani ezt az önkéntes adományt, de őszintén megvallom, számomra ez nem volt kellemes. Mert csak zsidókkal és zsidók által akarjuk az országot fölépíteni. Mondhatom, hogy inkább a zsidók szegényebbje adakozik erre a célra, mint a gazdag, a zsidó tömegek „Witwenpfennigjéből“ fog fölépülni az ország. Mert bizom, hogy az újjáépítés munkáját és betetőzését áldás fogja kísérni.

Engedélyezni fogják a vasárnapi Szokolov-mitinget

(Cluj-Kolozsvár, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számunkban hírt adtunk arról, hogy az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség táviratilag kérte Bratianu Jonel miniszterelnök-belsőügyminisztert, hogy helyezze hatályon kívül a kolozsvári hatóságoknak Nachum Szokolov mitingjét betöltő végzését.

A távirati intervencióval egyidejűleg a Szövetség delegátusa Bukarestbe utazott, ahol Duca külügyminiszterrel és Tatarescu kisebbségi miniszterrel folytatott tárgyalást ebben az ügyben.

A Szövetség delegátusától ma a késő esti órákban távirat érkezett, amelyben közli, hogy intervenciójának eredményeképpen Tatarescu miniszter újabb diszpozíciókkal fogja ellátni a kolozsvári hatóságokat. A távirat szerint minden remény meg van arra, hogy a vasárnapra hirdetett mitinget rendes időben meg lehet tartani.

Elhangzott a vádbeszéd a Roboz-fivérek bűnpörében

Miskolczi ügyész szerint Magyarországon sohasem volt pogrom

(Budapest, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Roboz-fivérek bűnpörében ma hangzott el Miskolczi ügyész nagyszabású vádbeszéde. Az ügyész beszédében hangsúlyozta, hogy a bünt okvetlenül bűnhődésnek kell követhetnie. Akik most itt a vádlottak padján ülnek, — mondta rámutatva a Roboz-fivérekre — hatodfél évvel ezelőtt emelt fővel járkáltak és kacagtak a nemzeti gyász fájdalmas napjaiban. Kigunyoltak minden tisztességes embert, akiknek a megszállás fájdalmát okozott. Elgáncsolták azokat, akiknek kezük ütésre lendült. Itt az idő, hogy feleljenek tetteikért, akiket saját pártfogóik is átlöktek a határon. Ezután a románok bevonulásáról és a megszállás részleteiről beszélt. A románok politikai programmal jöttek be az országba, melynek megvalósításában Robozék segítettek, akik azt állították, hogy csak Románia állami élete önthet belénk életet, csak Románia biztosíthatja állami életünk továbbfejlődését. Robozék azt állítják, — folytatta beszédét Miskolczi — hogy újságírói kötelességet teljesítettek, amikor ellenzégi hangot ütöttek meg. Ez nem igaz, mert lapjukban pogromokról beszéltek. Nem igaz, hogy Magyarországon egyetlen egyszer is lett volna pogrom. Robozék a románokkal akarták megvédeni a zsidókat, holott abban az időben Romániában a zsidóknak nem is volt polgárjoguk, nem is mentek emberszámba. Így néz ki tehát valóságban Robozék mondva csinált erkölcsi alapja. Friedrichék ellen, tehát olyan kormány ellen küzdeni abban az időben, mely

a jogfolytonosságon alapult, nem ellenzékieskedés, hanem árulás volt.

Miskolczi ügyész ezután Robozék egyes büncselekményeinek részletezésére tér át. Az első vádpont: lázadás. A „Pesti Élet“ cégér volt csak, mely mögött kétes elemek sorakoztak, hogy a nemzeti kormányt a nemzeti megújodást előkészítő munkáját elgáncsolják. A vádlottak akkori szereplése nemcsak törvényekbe ütköző volt, hanem a legelembb tisztességzettel sem volt összeegyeztethető. Maguk Robozék is bevallják, hogy lapjukkal botrányt okoztak és rikkanciaikat állandóan megverték. A „Pesti Élet“-et egy lázadó csoport szerkesztette, amely állandóan támadta az alkotmányt, a törvényt, a tradíciókat és csak egyet ismertek el: a megszálló hatóságokat. Mindezzel az ügyész kimerítve látja a lázadás bűnösségét.

Kereskedők küldöttsége a miniszterelnök a Vadul Comercial ügyében

Bucuresti-Bukarest, január 23. A kereskedők egy küldöttsége (Kolozsvárról Romanovici, a Sfatul titkára) tegnap megjelent az igazságügyminiszternél és kérte, hogy a Vadul Comercialról szóló törvényjavaslatot még március 1-je előtt intézzék el. Marzescu miniszter kijelentette, hogy a minisztertanács határozata szerint az ipari miniszter és nem az igazságügyminiszter fogja a javaslatot beterjeszteni, tehát meg kell várni Constantinescu Tancred miniszter hazatérését.

A népszövetség tanácsa felhívta Romániát, hogy szállítsa le hadügyi költségvetését

(Bucuresti-Bukarest, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Cuvantul“ azt a hírközli, hogy a népszövetség tanácsa azzal a kérdéssel fordult a román kormányhoz, miért emelte fel ezidei hadügyi költségvetését, ami a genfi határozatokkal ellentétben van. Duca külügyminiszter válaszában közölte, hogy a kormány teljes figyelemmel tanulmányozta a genfi határozatokat és át van hatva attól a vágytól, hogy a kívánt cél elérésének semmi akadály ne legyen. Mindamellett a jelen pillanatban nem felelhetünk meg a népszövetség felhívásának és a kormány nem szállíthatja le hadügyi költségvetését, mert a Romániával szemben fennálló fenyegetések arra kötelezik a kormányt, hogy minden, a helyzet által kívánt intézkedést megtgyen a nemzeti védelem érdekében.

Sürgősen kicserélik az elkopott vasuti sínparókat

(Bucuresti-Bukarest, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A földvári vasuti szörénység tudvalevőleg sintöréshől származott. A kiküldött bizottság jelentésével kapcsolatban a CFR. vezérigazgatósága megállapította, hogy az összes erdélyi vasuti vonalak sinei építésük óta nem lettek kicserélve és sok sínpar több mint 40 éves. A CFR. megtette az intézkedéseket a sinek fokozatos és sürgős kicserélésére.

A kormány feloszlatta a jasi keresztény ligát

Hogyan folyik a vizsgálat Cuza fegyelmi ügyében

(Jasi, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Cuza professzor ellen bevezetett vizsgálat szinte egyidejűleg a jasi diákság szervezete újra proklamálta a numerusz klauzusz jelszóval megindított harcot. A két esemény — a Cuza elleni vizsgálat és a jasi diákok új mozgalma — között lehetetlen meg nem találni az összefüggést.

Bukaresti híradás szerint a kormány végre erélyes lépésre határozta el magát és a keresztény ligát azzal az indoklással, hogy a liga működése veszélyes a közrendre, feloszlatta.

A fegyelmi bizottság egyébként továbbfolytatja a Cuza professzor ellen megindított fegyelmi vizsgálatot. A beidézett egyetemi professzoroknak és diákoknak mindenképpel egy előre megszerkesztett kérdőív összes kérdéseire kell felelniök. A kérdőív a következő kérdéseket tartalmazza:

1. Ismeri a tanu a keresztény ligát?
2. Igaz-e az, hogy Cuza professzor a lelke ennek a szervezetnek?
3. Ismeri-e a liga alapszabályait?
4. Ismeri-e a liga és az „Unirea“ című lap közötti viszonyt?

lap közötti viszonyt?

5. Ismeri-e Cuza professzornak az „Unirea“-ban megjelent cikkeit?

6. Van-e valami összefüggés a diákgitáció és Cuza professzor cikkei között?

7. Cuza professzor az egyetemen is beszél olyan témákról, mint amilyeneket cikkeiben érint?

8. Lennének-e még zavargások az egyetemen, ha esetleg Cuza professzor nem lenne az egyetem tanára?

Ezekre a kérdésekre természetes a legkülönbözőbb válaszokat gyűjtötték össze a vizsgálóbiztosok. A legtöbb megkérdezett habozó és kétesértelmű választ adott, míg alig néhányan igyekeztek kategorikusan megfelelni a feltett kérdésekre. A jasi egyetem csillagászatán-professzora, Popoviciu tanár, például a legkategorikusabban kijelentette, hogy az egyetemi zavargásokért egyedül Cuza-t terheli a felelősség.

Újabb jelentés szerint a Cuza-ügyben Anghelescu miniszter még nem döntött. Valószínű, hogy a minisztertanács határoz majd Cuza egyetemi katedrája ügyében.

Sven Hedin interjúja Henry Forddal

Az autókirály kulturmisszionának látja az autógyártást

(Stockholm, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Svenska Dagbladet“ egyik legutóbbi számában Sven Hedin, aki tudvalevőleg felolvasó körúton van Amerikában, érdekes cikket írt arról a beszélgetésről, amely közte és Henry Ford, Amerika leggazdagabb embere közt lefolyt. Sven Hedin elmondja, hogy az automobil-királyhoz bejutni nem a legkönnyebb dolog. hiszen nap-nap után sokezer kíváncsi kísérletezik Ford titkárnál, hogy Forddal beszélhessen.

— Délután két óra volt, — írja Sven Hedin — amikor Parson barátom elfulladva berontott szobámba és elmondotta, hogy Liebold, Ford mindenható ajtóállója, aki gazdáját az emberek től, levelektől és koldusoktól védelmezi, egy áraport telefonált neki és közölte vele, hogy Ford délután kettőre vár minket. Pillanat alatt lent voltunk az utcán és beszálltunk Parson autójába és eszeveszett sebességgel száguldottunk célunk felé, gyorsabban még, mint a tűzoltó-autók. Csodálatosképpen sértetlenül érkezünk meg a dearborni emeletes, egyszerű, igénytelen irodaépület elé és Lieboldhoz, Ford titkárához siettünk.

— Kis idő múlva belépett Ford a szobába és egyenesen felém jött, megrázta kezemet, barátságosan nevetve mondotta: „I am very glad to meet You!“ és leült velem szemközt. Így kezdődött meg beszélgetésünk, amely több mint másfél órán át tartott és mindent érintett az égen és a földön. Így elég időm volt őt látni, hallani és tanulmányozni. Ford középmagas, sovány, karcsu, jól megtermett, izmos és erőteljesen épített férfi. A külseje kellemes és szimpatikus, nincsenek erőteljes és markáns vonásai, szemei szürkés-kék, állandóan ide-oda tekintő, jókedvű, barátságos és szokatlanul

intelligens szemek. Arcszíne szürkébe játszik, haját őszülőfélben van, szürke ruhája pedig olyan egyszerű, mint a legszegényebb hivatalnoké. Mozdulatai élénkek és azt a benyomást keltik a szemlélőben, mintha akkor is szüksége volna egy kis testgyakorlásra, amikor nyugodtan ül. Székén állandóan himbálja magát, úgyhogy az ember mindig attól fél, hogy a következő pillanatban a mögötte lévő ablak földig erő táblaüvegét áttörve, ki-röpül az utcára. Lábat keresztbe veti, kezeit tarkóján összekulcsolja és — tornázik. Mégis végtelenül szimpatikus ember, aki tökéletesen ura magának és akin nyoma sem látszik az idegességnek. Azok, akik azt tartják, hogy Ford műveletlen, alapjában csalódnak. A görög mithológia alapos ismerete, vagy a római jog tudása — kétségkívül szükségtelen is autobilok építéséhez.

— Csakhamar Oroszországra terelődött beszélgetésünk és Ford elmondotta, hogy sokat vár ettől az országtól motorekái és autobiljai szempontjából. Ezek együtt fognak működni a nép felébresztésére és képzésére, hogy a föld hozadékát emeljék. Mihelyt a politikai viszonyok csak egy kevésbé is konszolidálódnak Oroszországban, azonnal gyárakat fog ott építeni és traktorát nagyon olcsón fogja árusítani.

— Ford ezután kilátásba helyezte, hogy meglátogatja Svédországot, ahol tervbevette egy nagy autobilgyár felállítását, majd megkérdezte tőlem, hogy:

— Maga talán azt gondolja, hogy én azért dolgozom, hogy gazdag legyek? Nem! Én a pénzt megvetem és annak előttem nincsen semmi értéke, ha nem használják arra föl, hogy az emberiség életstandardját ezzel megjavítsák. Azt akarom,

hogy mindenkinek jobban menjen a sora a jövőben, mint meg most és mindenki legyen boldog. Éppen ezért gyáram minden munkása bemehet autókereskedésembe és ha van öt dollárja, már vehet egy kis autót és a vételár hátralévő részét heti öt dolláros részletekben törlesztheti. Néhány év előtt hátezer munkás házat építtettem, amelyek mindegyikének egy kis kertje is van és egy-egy ilyen kertés házikót 2500 dollárért adtam el. Alkalmi jétékonykodással az ember nem ér el semmit: a nyomor okozóit gyökereitől kell ki-gasztítani.

— Ford kifejtette szótán nézetét, hogy az olcsó autobilnak kulturmissziója van, mert az a széles néprétegek életszínvonalát javítja. Elmondottam Fordnak, hogy visszatérésem után könyvet szándékozom írni Amerikáról, melynek egyik fejezete „Henry Ford“, másik fejezete pedig „Henry Ford gyárai“ címet fogja viselni. Felajánlottam, hogy rövidesen jöjjenek vissza és nézzem meg gyárait, majd ő maga fog kalauzolni.

Kihúztam óránat és megjegyeztem: — Tulságosan igénybevettem drága idejét. — Semmiesetre sem — mondotta Ford —, főlősleges sietnie, mivelénk sok idejük van az embereknek.

Utólag kiszámítottam, hogy mialatt vele beszélgettem, Ford 75.000 dollárt keresett.

Szabályozzák az államfő-kérdést Magyarországon

(Budapest, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar állami és politikai élet fókuszában, a forradalmak letérését követő idők után, az államfő kérdése állott és áll ma is. Tudvalevő, hogy annakidején Horthynek kormányzóvá való megválasztása alkalmával a magyar nemzetgyűlés nem szabályozta a kormányzói hatalom érvényének idejét.

Ez az oka annak, hogy egy monarchistalegitimista körökben, mint a baloldali demokrácia részéről a legnagyobb izgatottsággal tárgyalták és tárgyalják ma is az államfői hatalom rendezésének kérdését.

Legitimista körök a kormányzói hatalom megerősödésében a királyság intézményének veszélyeztetését látják, míg a demokratikus elemek ez új szervezés kialakulását látják benne. A parlamenti harcok legizgatottabb tézisei kétségkívül a kormányzói, illetve államfői kérdés rendezettségéhez fűződnek. Bizonyos, hogy a magyar belpolitikai élet konszolidációjának útjában — számos más gátló ok mellett — az államfői kérdés bizonytalansága áll.

Eppen ezért hat a szenzáció erejével a „Magyarország“ című budapesti lapnak az az értesítése, hogy a kormány végre maga is belátta ezen sok gyűlékony anyagot tartalmazó kérdés rendezésének szükségességét és rövid időn belül, — valószínűleg a főrendiházi törvényjavaslat benyújtása után — olyan törvényjavaslatot terjeszt a nemzetgyűlésből országgyűléssé átalakított parlament elé, mely a kormányzói állást időtartamhoz köti. A „Magyarország“ értesítése szerint a kormányzói megbízatást három vagy öt évi időtartamhoz kötik, melynek letelte után a törvényhozás két háza együttes ülésben, titkos szavazással választaná meg a kormányzót. A lejárt időtartam letelével a kormányzói hatalom gyakorlására adott megbízatás automatikusan járna le s az államfői tisztséget új választás alapján fogják betölteni.

Román lapvélemény a kisantant életképtelenségéről

Bukarest, jan. 23. Az „Aurora“ című lap érdekes cikket közöl a kisantantokról. A lap szerint ez a szövetség nem maradhat fenn sokáig, mert nagyon heterogén elemekből van összetéve. Mig Jugoszláviában reakciós kormány van, addig Csehszlovákiában agrárszocialista koalíció vezeti az államügyeket. Ilyen ellentétes világlátású kormányok nem maradhatnak tartós szövetségben. Az orosz kérdés is előbb-utóbb differenciákat fog előidézni a kisantant államai között, különösen Csehszlovákia az, amely szimpatizál Oroszországgal és rövidesen el is ismeri a szovjetkormányt. Egyedül a magyar probléma és a Habsburg-kérdés tartja össze a kisantantot, de mielőtt más fontosabb és aktuálisabb kérdések kerülnek előtérbe, ugyannyen olyan ellentétek következhetnek, amelyek a kisantantot megszüntetik.

Az Uj Szerke Felelő Az Uj Előfiz

Aból fa minde

Sz 5685 Szidr Ujhold 1925

erősítő szórata hitéhez zsidó lalták a legs elgond amely hajtott

sai a Budapest mokratia Peidl b saikról alapon béke he

gyar gedüs mint is érkezett ország p latkozat nyilatko

got saját ban nem kölcsön rás illet gyarorsz lemenye mert a pang, m pénzügyi hosszasa szükségé óriási te

— A fektura kalmabó házaikat tarthatn — A estélye. folyó hó tel a Pal dez, mel

— K Londonb meg kate herceg és jét. A ny ben jelen nagy, E nek vol aranycsip vert koro a Claridg osztrák és

— Ny értékeib zottság fe retében el értelmébe állampolg pezó részv darabot te

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

A mózesi tanok szabadságszerető szelleméből fakadt az a meghitt családi élet, amely tul minden szétszórhatáson és üldöztetésen, konzerválni tudta a zsidó faj individualitását, azt a szabadságszeretetet, amely a legkétségbeejtőbb körülmények között is jellemzi a zsidót, azt az izzó hazaszeretetet, amely a Makka-beusokban lobbant föl és amely a zsidó parasztokat a görög falanxok és a római kohorsok lándzsasorai ellen sorakoztatta és annyira megerősítette a zsidó lelkeket, hogy minden szétszórhatásban és kivallatásban is hű maradt a hitéhez. A mózesi tan gyújtotta lángra a nagy zsidó látókat és költőket, akik szavakba foglalták a mi számunkra a legfenségesebbet és a legszebbet, amit emberi szellem valaha is elgondolt. Mózes tanából fakad az a lelki erő, amely a száraz ágat újra és újra virágba hajította...

Henry George (Moses)

Szombat

5685 Tévét 28
 Szidra: Vaera
 Ujhold kihirdetése
 1925 január 24

A magyar ellenzéki blokk tárgyalásai a parlamenti béke helyreállítására. Budapestről jelentik: Ma délelőtt ült össze a demokratikus ellenzéki blokk. Az ülésen Vázsonyi és Peidl beszámoltak Zsitvayval folytatott tanácskozásairól és egyben megvitatták a platformot, amely alapon a blokk hivatalosan felveszi tárgyalásait a béke helyreállításáért.

Hegedüs Lóránd nyilatkozata a magyar szanalásról. Budapestről jelentik: Hegedüs Lóránd volt magyar pénzügyminiszter, mint ismeretes, két évi betegeskedése után most érkezett haza gyógyulni külföldről. Magyarország pénzügyi helyzetével kapcsolatosan nyilatkozatot adott a „Pester Lloyd“-nak, amely nyilatkozatában a következőket mondotta:

Tervem bukása után, amellyel az országot saját erejéből akartam talpraállítani, valóban nem volt más megoldás, mint külföldi kölcsönnel szanalni a helyzetet. Teljes elismeréssel illetem azokat, akik kölcsönadással Magyarország szanalását lehetővé tették, bár véleményem szerint mégsem vagyunk szanalva, mert a külföldi kölcsön mögött rejtélyes lapang, melynek titkait nem ismerjük. A volt pénzügyminiszter nyilatkozata további során hosszasan fejtegette a nagyobbarányú leépítések szükségét, mert az ország nem bírja el az óriási terheket.

Az egyesülés ünnepe. A rendőrprefektura közli: A holnapi egyesülés ünnepe alkalmából felkérjük a város lakosságát, hogy házaikat lobogózzák ki. Az üzletek nyitva tarthatnak.

A kolozsvári izraelita nőegylet teaestélye. A cluji izraelita jótékony nőegylet folyó hó 24-én, szombaton este 8 órai kezdettel a Palace-kávéház termében teaestélyt rendez, melyre szives megjelenést kér.

Kosztümös menyegző Londonban. Londonból jelentik: A napokban tartották meg katolikus rítus szerint Lichtenstein András herceg és Brunner Salome kisasszony esküvőjét. A nyolc koszorú lány középkori kosztüm-ben jelent meg az esküvőn. A völégény nász-nagya, Erdődy Ferenc gróf középkori nemesnek volt öltözve. A menyasszony masszív aranyesikpéből készült ruhát, aranylevelekből vert koronát, aranyfátyalt viselt. Esküvő után a Claridge-szállóban fogadás volt, amelyen az osztrák és a magyar követ is megjelent.

Nyilvános árverés német polgárok értékeiből. Párisból jelentik: A jóvátételi bizottság február közepén nyilvános árverés keretében elővezetett a versaillesi békeszerződés értelmében neki juttatott és kizárólag német állampolgárok, bankok, vasutak, tulajdonát képező részvényeket. A részvények száma 951.680 darabot tesznek ki.

Léderer az orgoványi megszárlásokban is résztvett

Akasztás előtt glaszékesztyűben elmagyarázta, hogyan töri el az áldozat nyakcsigolyáját

(Budapest, január 23. Az Uj Kelet tudósító-jától.) A rablógyilkos csendőrfőhadnagy régi bűnkronikája az erélyes vizsgálat során egyre újabb adatokkal bővül. Ma már az is kétségtelen beigazolást nyert, hogy Léderer nemcsak Reich Márkusz meggyilkolásában részes, de a fehér terror büneinek egész sora terheli a lelkiismeretét, sőt egyik főszereplője volt a dunántuli és orgoványi tömegmegszárlásnak is. Léderer szereplését volt tisztársai így rekonstruálják:

1919 augusztusában, közvetlenül a szovjetkormány bukása után, Léderer 14 tisztársával megjelent Dunaföldváron, ahol a Központi Szállodában kvartélyozták be magukat. Még délelőtt összedoboltatták a piacra a község egész lakosságát és közölték, hogy vértörvényszéket állítanak fel, amely ki fogja pusztítani azokat, akik a kommun alatt szerepet játszottak. A parasztok közül senki sem volt hajlandó a falu lakossága közül valakit elárulni, mire a tisztek nem csináltak nagy teketóriát, hanem letartóztatták a szálloda Kovács nevű zsidó tulajdonosát és Stein nevű sógorát. A parasztok feltörték a pajtát, ahol a község szerte közszeretnek örvendő Kovács el volt zárva és megszóktették a szállodatulajdonost. Időközben a tisztekből alakult vértörvényszék már ki is mondta a vádlottak kihallgatásának mellőzésével a halálos ítéletet, azzal az indokolással, hogy zsidók, akik a kommunistákkal szövetségben állottak.

Mikor a tisztek észrevették Kovács mene-

Budapest határáig hosszabbítják meg az Andrassy-utat. Budapestről jelentik: Budapest városi tanácsa nagyszabású tervet akar megvalósítani. Arról van ugyanis szó, hogy az Andrassy-utat a városligeten keresztül meghosszabbítsák Budapest határáig. Ugy értesülünk, hogy az erre vonatkozó tervet a tanács magáévá tette és rövidesen hozzáfog a megvalósításhoz.

Madrid diszpolgárrá választotta a királyi párt. Ma választotta meg Madrid városa disztagjává a spanyol királyi párt. Ezzel a választásával a városi tanács Blasco Ibanez párisi régalmait akarta ellensúlyozni. Ezen alkalomból megtartott ünnepségen a király megható szavakban mondott köszönetet a megtiszteltetésért. Primo de Rivera ünnepi beszédében bejelentette, hogy szombati expozéjában beszámol a direktórium eddigi működéséről.

Nagyszabású uszóstadiónt építenek Budapesten. Budapestről jelentik: A főváros tanácsa mai ülésén hozzájárult a Szechenyi-fürdővel szemben építendő nagyszabású uszóstadióntervéhez. Az építmény ötven méter hosszú medencéjűre, köröskörül pedig ötezer embert befogadó tribünre van tervezve. A tréningekhez külön huszonöt méteres medence szolgálna. A horribilis költségekből a főváros hét-nyolcmilliárd koronát vállal magára. A tanács felhatalmazást adott a stadion részletes tervének és költségvetésének mielőbbi elkészítésére.

Házasság. Győri Ernő újságírókollégánk, a „Keleti Újság“ kitűnő tollú belső munkatársa tegnap házasságot kötött Somlyói Eller Gizellával, az ismertnévű írónővel.

Rejtélyes módon talált Murillo- és Velasquez-képek. A kanadai Windsorban több régi festményt foglalt le a rendőrség egy német származású ember házában. A képek egytől-egyig régi remekművek, köztük két Murillo-kép, továbbá több régi tájkép. Egy sincs berámázva, néhányon meglátszik, hogy úgy vágták ki hirtelen rájárából. A német ember semmit sem akar elárulni a képek eredetéről. A rendőrség azt hiszi, hogy a képek kevésbé lakott régi angol kastélyokból lopkodták össze. Egy másik verzió szerint a Murillo-s Velasquez-képek a háború elején elpusztított franciaországi városokból valók. Most megindult a nyomozás a képek valódi tulajdonosának kiderítése végett.

Biztosítsunk az

„ORIENT“

Általános Biztosító R.T.-nál

külsét, lóra kaptak és így üldözték a szökevényt, akit a határban el is fogtak és így viték saját szállodájának udvarára. A vértörvényszék elnöke megkérdezte a tiszteket, ki vállalkozik a két zsidó felakasztására. Léderer Gusztáv és egy Kmetty Károly nevű főhadnagy azonnal jelentkeztek.

A akasztófákat a szálloda udvarán felállították, a két hóhér fehér glaszékesztyűt húzott. Léderer összekötözte Kovács kezét és lábát, a nyakára tette, aztán megmutatta tisztársainak, hogyan fogja egyetlen rántással az áldozat nyakcsigolyáját eltörni. Kovácsal rövidesen végeztek és Stein kivégzése is csak azért maradt el, mert időközben kaszákkal és vasvillákkal felfegyverzett parasztok toltak be a szálloda udvarára a községi bíró és a katolikus lelkész vezetésével, akik tiltakoztak a jogtalan kivégzés ellen. Léderer nem mert szembeállani a tömeggel és a parasztok kiszabadították Steint, aki még aznap Budapestre szökött.

Tabon két zsidót ítelt halálra Lédererék véstörvényszéke, akik közül az egyiket Léderer maga akasztotta fel, a másik megszökött, de a tisztek a mezőn elfogták és agyonlőtték. Léderer résztvett az orgoványi vérengzésekben is, amikor a kecskeméti törvényszék fogházából Héjjas Iván vezetésével több kommunista vétségekkel vádolt foglyot kihurcoltak és azokat az orgoványi erdőben lemészárolták. Ezen érdemei jutalmaképpen nyert beosztást a Prónay-különítménynél mint élelmezési tiszt.

Száztizenhétmillió dollárt költöttek egy év alatt szépítőszerekre az amerikai nők. Az amerikai Census Bureau most megjelent kimutatása szerint a múlt évben 117,175,541 dollárt költöttek Amerikában női szépítőszerekre. Az 1923-iki statisztikával összehasonlítva ezt a számot a múlt évben 26,000,000 dollárral növekedett a szépségre vágyó amerikai nők költsége.

Csehszlovákiában megdrágul a vasút, telefon és bélyegilleték. Prágából jelentik: Február elsejétől kezdve a csehszlovák államvasutak felemelik a személytarifát. Az erről szóló előzetes jelentésben közli az igazgatóság, hogy a drágítás 10 százalékos lesz. A napokban fog megjelenni kormányrendelet a telefondíjszabás és a bélyegilleték drágításáról is. Az államkincstár ezekhez az eszközökhöz kénytelen nyulni, hogy javíthassa az állami tisztviselők fizetését.

Eljegyzés. Wizek Mariska urleányt Timisoaráról eljegyezte Hersch József Lupényból. (Mindkét külön értesítés helyett.)

A „Magyarság“ legújabb száma szombaton délelőtt, a rendes időben jelenik meg. A népszerű politikai hetilap e száma is telve van érdekes politikai, társadalmi és művészi szennációkkal. Az e heti tartalomról kiemeljük: Halottgyalászás Hajdu István sírja felett. Kik inszenáltak a Magyar Párt elleni Tatarescu-féle akciót? Mi történik Kalotaszegen? Történelmi dokumentumok arról, hogy Kosuth Lajost el akarták tenni láb alól. Reflexiók a Bernády kiáltványára adott válaszokhoz stb. A „Magyarság“ ára 5 lej. Kapható az összes elárusítóhelyeken.

Az 1925. évi hadkötelesek figyelmébe. A kerületi rendőrségek ezúton értesítik a besorozott katonaköteles ifjakat, hogy a Cercul de Recrutare a katonai behívókat a kerületi rendőrségekhez küldte le. A rendőrségek felszólítják az összes besorozottakat, hogy behívóparancsukat negyvennyolc órán belül az illetékes rendőrkerületnél a hivatalos órák alatt vegyék át.

Orvosi hír. Dr. Krausz Bella fogorvos rendelését Piata Unirii 32. (Főtér, Erdélyi Bank épületében) folytatja.

Antiquitások és műtárgyak kiállítása. Az „Arta“ Cluj, Str Avram Jancu 3. alatt január 18-án megnyitott kiállítása általános feltűnést keltett. A főúri és más magánbirtokból egybegyűlt igen sok és kiválóan szép butorok, szőnyegek, képek, porcellán- és üvegtárgyak nagyon mérsékelt árai napról-napra több látogatót vonzanak a kiállításra. A kiállítás január 31-ig nyitva minden nap 9—1-ig és 3—8-ig.

Biztosítsunk életünket és vagyónkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél. Képviselet az ország minden helységében.

KÖZGAZDASÁG

Információs osztályt állított fel a Hitelezői Védegyelet

Ujabb kényszerregezési kérvények

(Cluj-Kolozsvár, január 23, Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a fizetésképtelenségi processzus, mely közgazdasági életünkben egyre nagyobb méreteket ölt, olyan bizonytalanságot idéz elő a kereskedelmi hitelezés terén, amely már szinte alapjaiban rendíti meg közgazdasági életünket. Nincsen olyan nap, amikor valahonnan ne jelentenének fizetésképtelenséget és ezért úgy a hitelezés, mint a bizományi áruk elhelyezésénél a legnagyobb elővigyázatára készíti az érdekelteket.

A hitelező és a fizetési zavarba jutott cégek védelmére a különböző kisebb helyiszerveken kívül a Hitelezői Védegyelet működik Kolozsvár és Temesvárt székhellyel. Mint azt annakidején már közöltük, a kolozsvári Hitelezői Védegyelet az elszaporodott fizetésképtelenségekkel kapcsolatosan különböző akciókat kezdeményeztek azzal a céllal, hogy a kényszerregezési eljárásokat a jelenlegi törvény módosításával leegyszerűsítsék. Ezen kívül memorandumra kérte az igazságügyi minisztert, utasítsa az egyes törvénykezéseket, hogy a kényszerregezés érdemleges tárgyalása előtt annak elbírálása végett hallgassa meg a Hitelezői Védegyelet véleményét. Mint értesülünk, az igazságügyi minisz-

ter helyt adott a kérelemnek és már a közeli napokban ilyenértelmű utasítást fog küldeni a csatolt területek törvénykezéseire.

A Hitelezői Védegyelet egyébként most fejezte be információs osztályának kiépését, amely osztálynál az összes erdélyi és bánáti kereskedők hitelképességéről és megbízhatóságáról kartotékot fektettek fel és az érdeklődőknek erre vonatkozólag a legteljesebb felvilágosítást adják meg. Itt említjük meg, hogy újabban a következő cégek kértek az illetékes törvénykezéseknél kényszerregezési kérvényt.

Szatmár: Dr. Feldner és Tsa divatárú cég 1,760.000 passzívával és 770 ezer lej aktívával. Hitelezőink harminc százalékot ajánlott fel. A törvényes március 14-ikére tűzte ki ez ügyben a tárgyalást. — **Lugos:** Vizmek János és Fia textilcég 1,220.000 lej passzívával. A felajánlott kvóta negyven százalék. A tárgyalás január 28-ikára van kitűzve. — **Csikszere:** Jakob István utódai cég 1,703.000 lej passzívával és 1,330.000 lej aktívával. Hitelezőinek harminchét százalékot ajánlott fel. A bejelentési határidő január 26-ikára, a tárgyalás 28-ikára van kitűzve.

A festékpiacon helyzete. A belföldi festékpiacon teljes az üzletlenség. A szezon csak márciusban kezdődik és a kiskereskedők még nem kezdtek meg bevásárlásaikat. A nagykereskedők ezzel szemben már megkezdtek a külföldi áruk beszerzését. Ugy belföldön, mint külföldön az árak nagyjában változatlanok. A kolozsvári piacon a következő angró árak alakultak ki: Belföldi firmisz 44—48 lej, külföldi 60—66, budai föld Ia 3 lej, IIa 2—2.20 lej, bőrenyv 44, csontenyv 52 lej.

Egy bécsi vegyészeti cég hatmilliárdos kényszerregezése. Bécsből jelentik: A Petrogen nafta és vegyészeti részvénytársaság kérte a kényszerfizetési eljárás megindítását. A passzív hatmilliárd, az aktív pedig kétmilliárd osztrák korona. A cég a hitelezőknek huszonöt százalékot ajánlott fel.

A mai valutapiac

A mai napon újból tartózkodó lett a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 369—372, magyar korona 375—380, cseh korona 5.73—5.77, francia frank 10.45—10.50, svájci frank 37.10—37.20, dollár 191.50—192.00, angol font 920—922, olasz lira 7.95—8.00.

Valutapiac január 23-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1042.00, Berlin —, London 920.00, Newyork 192.00, Róma 798.00, Zürich 37.15, Bécs 27.00, Prága 578.

Bukarest. Valuták: Napoleon 725.00, márka 45.00, leva 133, török lira 102, font sterling 905, francia frank 10.50, svájci frank 37.00, olasz lira 800, drachma 325.00, dinár 300.00, dollár 188.75, lengyel márka 34.00, osztrák korona 28.00, magyar korona 26.00, cseh korona 560.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 123.25—123.3/8, Amsterdam 209.05—209.05, Newyork 517.75—518.00, London 2488.00—2487.00, Páris 2815.00—2808.00, Milánó 2147.50—2141.00, Prága 1555.00—1550.00, Budapest 71.75—71.75, Belgrád 845.00—840.00, Bukarest 275.00—275.00, Varsó 100.00—100.00, Bécs 72.95—72.95.

Párisi tőzsde: Bukarest 970.00, Zürich 356.00.

A cukorgyárak nem hajlandók kiegészíteni a múlt évi répaárakat. Marosvásárhelyről jelentik: Közölte már az Uj Kelet, hogy a cukorrépa beváltási árát a mindenkori cukorárakhoz viszonyítva állapította meg a kormány által e célra delegált bizottság. Az E. G. E. cukorrépatermelő szakosztálya e kérdéssel kapcsolatosan választmányi gyűlést tartott Marosvásárhelyen. A kormányintézkedést a választmány megnyugvással vette tudomásul, de a tárgyalások során kiderült, hogy a cukorgyárak nem akarják pótlólag kiegészíteni a múlt évi alacsony répaárakat. A választmány szükebbkörű bizottságot küldött ki, hogy a termelők és cukorgyárak közötti ellentéteket elimínálja és egyben folytasson tárgyalásokat az új termelői szerződések megkötésére.

Bezárták az aradi „Luvrul” áruházat. Aradról jelentik: Megirtuk, hogy az aradi Luvrul áruház kényszerregezési kérelmet nyújtott be a törvényesekhez. A hitelezők nagy részének képviselője kérelmet nyújtott be, hogy az üzletet a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatása alatt zárják be, mert a cég bevételei nem fedik a kiadásokat s ez a hitelezők kárára történik. A bíróság a mai tanúhallgatások alatt beigazolta taláta a kérelmet s elrendelte, hogy a Luvrul áruház köteles üzletét mindaddig bezárni, míg a kényszerregezési eljárást le nem folytatják.

A romániai készpénzforgalom statisztikája. A Banca Nationala most tette közzé a december 20-iki helyzetére vonatkozó kimutatást. A forgalomban lévő készpénz mennyisége 19,397,211.803 lejről, amennyi december 13-án volt, 19,486,976.150 lejre emelkedett. A fémfedezet 6,466,861.592 lejről 6,499,801.812 lejre emelkedett. A leszámított értékek tőkéje 7,268,242.278 lejről 7,338,038.214 lejre emelkedett.

Négy és félmilliárd lej a romániai kereskedők külföldi tartozása. A romániai kereskedők hivatalosan bejelentett tartozásai különböző erős valutákban a következők: 112,556.000 francia frank, 12,543.000 belga frank, 23,581.000 svájci frank, 2,752.330 angol font, 90,398.000 olasz lira, 104.214 dollár, 63,372.100 cseh korona, 33.000 drachma, 194.445 török lira, 14.000 norvég korona, 27.500 svéd korona, 28.000 argentinai peso. A tartozások leiben négy és félmilliárdot tesznek ki.

Svájc elveszítette külföldi befektetéseinek nagy részét. A tőkeerős, volt semleges államok meglehetősen tartózkodást mutatnak külföldi hitelnyújtásokkal szemben. Ennek a tartózkodásnak egyik főokát érdekesen világítja meg egy svájci közgazda által Svájc nemzeti vagyónáról felállított mérleg. Svájc nemzeti vagyona az utóbbi tíz évben körülbelül husz százalékkal növekedett, 40.1 milliárd frankról 48.4 milliárdra. A legnagyobb emelkedést az ingóságok tétele mutatja, amely 22.2 milliárdról 33.3 milliárdra szaporodott fel, ami arra mutat, hogy Svájc a háborús nyereségeinek nagy részét ipari üzemeiben, gépekben investálta. Ellenben Svájcának külföldi investícióit a háboru előtt 5.6 milliárd helyett csupán 1.4 milliárdra értékelték, vagyis Svájc külföldi tőkebefektetéseinek háromnegyed részét elvesztette, részben a rossz valutájú államokban elhelyezett követeléseinek devalvációja, részben pedig oroszországi koncesszióinak kérésértékivé válása következtében. Az a csökkenés, amelyet a külföldön elhelyezett svájci vagyonszervenvedett, természetesen nem hat buzdítólag a svájci tőkésekre, hogy a tőkeszegény országok hiteligenyét kielégítsék. Ugyanezen statisztika szerint 385 millió frankra rug az a

láthatatlan export, amellyel Svájc behozatali többletét fizeti ki. Ebből az összegből 25 millió frankot tesz ki a tranzitösszállítások haszna, tízmilliót a külföldre átvitt villamoserő, 175 milliót az idegenforgalmon elért nyereség, 120 milliót hoz a külföldön gyümölcsöző svájci tőke, tízmilliót tesz ki a bankoknak külföldről jutó provízió- és egyéb bankszerű jövedelem, 45 millió nyereséget érnek el a külföldön dolgozó svájci biztosítótársaságok.

Senki el ne mulasszon egy szép

Sokolov

emléket a „SAFRUT” zsidó könyvesboltban beszerezni (Szép-utca, a Gólya-áruházzal szemben)

Főúri és más magánbirtokból származó antikvitások s műtárgyak

Megtekinthető naponta d. é. január 18-tól kiállítás 9-11 és 3-8-ig. „ABTA”. Cluj, Str. Avram Iancu (volt Petőfi-utca) 3. sz. alatt

Okvetlenül nézze meg a

Központi BAR Central

szenzációs januári műsorát.

Előadás kezdete pont 10 órakor.

A bálai idény

különleges ujdonságai óriási választékban megérkeztek:

Voith & Co

női divatkülönlegességek áruházába, Cluj, Piața Unirii 14.

SUCHARD

CSOKOLADÉ
HAZTARTÁSRA ÉS NYERS ÉVESRE

János V. vasárnap este hentés után sebb és legs Hétfőn este

Kolozsvárott

jövő héten. A

rendes helyén

Telmányi Ernő

han, versenyen

sorral jön K

dél előtt, han

keddettől les

Ma

Szombat d. u.

sékelt k

Sorozat

Szombat este

Barna

nájának

napibér

Vasárnap d. u.

Szer, m

Vasárnap este

sze: epo

napibér

Hétfő: János

sorozat

M

Select-m

film, Leány

násban, Fisz

Urásia M

A szélhámos

kalandok 5 fe

tektív-repek

Apollo-m

Félelmetes J

rikai csw boy

ben az ismert

„

műszaki vilá

Cluj, Cal

Akkumulato

dóan raktár

intézetnek.

„

M. Rát

A héber nye

használatra,

jobb gyakorl

ban és írásb

oldal

lej

M o g

„SA

könyvkereke

[Szép u.] 2.

könyvkereke

(Kérje a m

„

Ursu

Ursu

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

János Vitéz 115 ödször. Érdemes repriz lesz vasárnap este a Magyar Színházban. Két évi pihentetés után újra elő fogják adni a legkötelesebb és legszébb magyar operettet a János Vitézt. Hétfőn este megismétlik a János Vitéz előadását.

Kis gróf. Zöldhelyi Anna először fogja játszani Kolozsvárott a Kis Gróf parádés női főszerepét a jövő héten. A Kis Gróf kedden este kerül színpadra rendezvényekkel.

Telmányi Emil. A jövő hét nagy szenzációja Telmányi Emilnek, a hegédújítás tejedelmének a versenyére lesz. Telmányi most teljesen új műserral jön Kolozsvárra. A Telmányi-koncert nem lelelt, hanem szombaton este egyenget 11 órai kezdettel lesz.

Magyar Színház heti műsora

Szombat d. u. fél 4-kor: Obsitos (Ifjúsági előadás, mérsékelt helyárakkal, Előadó tanár: Róssa József, Sorozat 35)

Szombat este fél 8 órakor: A három grácia (18-odszor, Barna Sarinak, a nagyváradi színház primadonájának vendégjátékával. Premier helyárakkal, napibérlet 61 szám A, sorozat 36)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: A bajtér (Operette, 44-edeszer, mérsékelt helyárakkal, sorozat 37)

Vasárnap este 8-kor: János vitéz. (Operette repriz új színpadon, 115-ödször, premiechelyárakkal, napibérlet 62 szám B, sorozatszám 38)

Hétfő: János vitéz (116-odszor, napibérlet 63 szám A, sorozat 39)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szombat, január 24 Magyar film. Leánybecsület. Társadalmi dráma, 6 felvonásban. Főszerepben Hani Reinwald.

Urásia Mozgó. Szombat, január 23. Premier. A szélhámosok. Szenzációs bűnügyi és detektív-kalandok 5 felvonásban. Főszerepben az ismert detektív-repek művésze: Paul Hartman.

Apollo-mozgó. Szombat, január 23. Premier. Félelmetes Jim. Szenzációs bűnügyi dráma az amerikai cow boyok életéből, 5 felvonásban. Főszerepben az ismert amerikai lovag: William Russel.

Akkumulátorok,

dinamók, önindítók javítását garancia mellett vállalja az

„ELEKTRO”

műszaki vilámissági és gépkerskeelmi vállalat Cluj, Calea Reg. Ferdinand 58 sz. Akkumulátor lemez, fénsav, desztillát víz allandóan raktáron. — Vidéki rendelések sorozatán kívül intéztetnek. Rad r 2516

שפת עמנו

M. Ráth: „Sfath Amenu”

A héber nyelv tankönyve. Iskolai és magánhasználatra, kulcsal és szójegyzékkel. A legjobb gyakorlati módszer a héber nyelvnek szövegben és írásban való elsajátítására. — A 400 oldalas könyvnek ára kötve

100 + 6 lej portó.

Megrendelhető a

„SAFRUTH”

könyvkereskedésnél, Cluj, Strada Sf. O. Josif [Szép u.] 2. — Ifjúsági egyesületek, iskolák és könyvkereskedések kedvezménybeállításának (Kérje a most megjelent katalógust.)

SPORT

Vasárnapi futballmérkőzések

A vasárnapi külföldi program meglehetősen mozgalmassá ígérkezik. A legnagyobb érdeklődés a magyarok sevillai szereplése iránt van. A magyar csapaton változást eszközöltek és a csatársor lényegesen elült a vasárnapi milánói összeállításától. A támadósor így alakult:

Római, Takács, Kautzky, Kohut, Jenny.

Bécsben nem lesznek komolyabb mérkőzések, mert az elsőosztályú csapatok nagyrésze külföldön van. Így a Rapid Zággrában játszik a kitűnő HASK-vel. A Slovan Prágában lesz és a Spártával mérkőzik meg. A zágrábi Gradjanszki a Wackert látja vendégül. Bécsben az Admira játszik a Simmeringgel. A Vienna tréningmérkőzést tart egy másodikosztályú csapattal és ennek a mérkőzésnek az ad különös jelentőséget, hogy ezen mutatkozik be a két Konrad-fivér. A két testvér bemutatkozását általános érdeklődés előzi meg.

Bukarestben is egy mérkőzés lesz a Makkabi és a Sportul-Studentesc csapatok között. Még nem kaptunk értesítést, de valószínűnek tartjuk, hogy a határmenti városokban is lesznek futballmérkőzések, mert a megnyihült időjárás ezt lehetővé teszi.

Ellentétek a bécsi Amateureben. A bécsi bajnokság egyes játékosai és vezetősége között differencia támadt és emiatt több elsőrangú játékos, így Wieser és Adler ki akarnak lépni a csapatból.

CLUJ, STR. AVRAM JANCU (volt Petőfi-u.) Telefon: 4-82.

Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, disztárgyakat stb. Csak viszonteladónak! Ezüstöt (törvényeket is) a legmagasabb napiáron vesz. Ugyanott tanulólányok felvétetnek.

Allandóan drágul a könyv, de az Uj Kelet könyvosztályánál még a régi árakon

kaphatók az alábbi zsidó tárgyú művek:

Agnon: És a meggyőzött kiegyenesedik	45
Dr. Bai: Zengő Hárfá	25
Goralik: Clon és a góluz.	18
Gorion: József és testvérei	25
Grutto: Zsidó reneszansz	25
Kabalisták és csodatevők	30
Kacér: Gólem	15
Nordau: Mesék	22
Scholem Alejchem: Leégett nemese	35
Sokolow: Uj zsidó	15
Giszkalay: Tánár.	80
Uj próféciák könyve	75
A titok	15
Gú: Chalav látomásai	80
H. A. Goldschmidt: Egy zsidósors	140
Szabó I.: Szent Eliz.	50
Marton: A zsidó nemzet Erdélyben	15
Paneth: Utazásom a Szentföldön	8

200 lejen feletti vételnél 10% engedmény.

Mindenütt kaphatók

Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna
kolozsvári sörkülönlegességek
Ursus - Czell sörfőzde Kolozsvár

Linoleum

Románia legnagyobb linoleum, viaszosvászon, gummlárak, gummi-kabátok és szőnyegkülönlegességek szaküzlete

HAAS LIPÓT

Rador 3409

Gyári főraktár:

CLUJ

Str. Universitatii 1.

aktárak:

Oradea-Mare — Timişoara.

Mélyen lezállított árak mellett az alábbi árak kaphatók

Viaszosvászon

Viaszosvászon, asztal bevonásához, 80 cm. sz. métere lej 105
Viaszosvászon terítő 60x100 lej 80

Bőrvászon

Kárpitosok, kocsigyártók, könyvkötők részére, 120 cm. szélességben, méterje .. lej 115-161

Linoleum

67 cm szélességben métere lej 135
90 " " " " lej 170
200 " " " " lej 475
Egyszínű, barna, zöld vagy terrakotta linoleum, helyiségek bevonásához, négyzetméterenként lej 262
150x200 ebédülő linoleum.. lej 712
200x250 ebédülő linoleum.. lej 1187
200x300 ebédülő linoleum.. lej 1425

Szőnyegek

Prima futószőnyeg 70 cm. szélességben, méterje lej 87-50
Prima futószőnyeg, 90 cm. szélességben, méterje..... lej 150
Jó minőségű cacos futószőnyeg 125
Két oldalon használható ebédülő szőnyeg 200x300 nagyság lej 1500
Valódi gyapjú tapasztré ebédülő szőnyeg 200x300 nagyság lej 3900
Bevégzett ágyelő lej 125-161

Gummi-kabátok

Férfi és női esőköpenyek, különböző szabással és a legfinomabb angol gummirozással 900-161

Nagy választék:

Ottoman takarókban, ágygarnitúrákban, függönyökben, fali szőnyegek, sár- és hócipőkben, házi- és tornacipőkben, iskolatáskákban, mindenféle gummiárakban, gummiabáda, játékarukban, fértáru, celluloid-gallér és kézelőkben. Stb.

Eladás nagyban és kicsiben.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetések díja előre fizetendő**

Amerikai gyógszer-gyáros bátyám leányát férjhez adom olyan intelligens zsidó orvoshoz, ki kimenne Amerikába. Bátyám leányával márciusban itt lesz, leánya szép, intelligens. Csak fényépes komoly ajánlatot kérek. „Milhomos” jellegre a kiadóba. Diszkréció biztosítva. 8452

1-2 intelligens zsidó fiatalember febr. 1. szép külőbajeratu butorozott szobát, esetleg kosztal kaphat Rudolf-ut 54.

Autóbusz husz személyes, német gyártmányu, gyorsjáratu, alig használt carrosseriávi és gumikkal, defet motor eladó. Ertekezni Központi szállítási vállalatnál. Dej 8249

Házvezető 50 év körüli izraelita, vallásos, öregb párhoz vidékre kerestetik. Ajánlatok „Házvezető” jellegre a kiadóba. 8466

Egy elsőrendű kiszolgáló és kirakatrendező rőtös és rövid ru szakmából felvétetik a Párisi Áruházba, Turda. 8452

Egy jobb családból való vidéki zsidó leány, a ki úgy a női kalaposságot, mint a perzsa: önyeg készítését tökéletesen és nagy gyakorlattal bírja, megfelelő állást keres. Megkereséseket „Szergalmas” jelleggel a kiadó továbbít. 8456

Cluj városában

legszebb helyen, egy szépen szertirozott selyemsövet- és vászon-raktárral rendelkező

textil üzlet

férri vezető hiányában, megfelelő tőkével rendelkező

társat keres.

Az üzlet esetleg egészen is

eladó.

Ajánlatokat „TEXTIL” jellegre a Rudolf Mosse hirdetési vállalatához Cluj, Strada Regina Maria 37. szám alá kérek

Euche deutsches Frauen zu meinem 2jährligen Kind. Adler, Honvéd-u. 41. 8457

Hölgyek figyelmébe!

Mindeneml modern hajmunkák, tambourir, fészték, kizárólag elsőrendű anyag s készítmény, L'Oréal-Honné minden színben kapható. Megrendelést vidékre is eszközölk. Vágott hajat kicsinyben és nagyban veszek. — **Messia Gyula Cluj Str. Memorandului 10**

Ől és vágott tüziát legoosóbb napi árban szállít Feuerstein, Hosszu-u. 26. Telefon 10 42. 8448

Egy cipész szabász jó fizetésrel felvétetik Dávid Herman börtöletében Széchenyi-tér 39. 8449

Pestre és Bécsbe szóló élelmiszert tartalmazó postacsomagok összeállítását, vámolását és elküldését vállaljuk. Pámai és Foris utóda. 8450

Állást keresek rőtös és rövidaru szakmában, hol szombaton zárva. Levéleket Schechter Áron, Lupeni — címre kérek. 8464

Román, német fordításkokat, kérvények készítését vállalom. Cim: Rosenfeld, Regina Maria 12. 8447

A LEGJOBBÁK OTTOGAGEL TEASÜTÉMENEI

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: rud-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és félkészgyártmányok, gáz- és forrasztóvak, csavarárak (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. **En-gros, I. NACHT** Societate in nume colectiv
Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7, **Cluj, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.**
Fiókók: **Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timişoara, Wien, Paris.** — Táviratcim: **METALNAHT.**

Pályázat
Lapusulunguresc Izr. Hitközség kere: ש"ב ובעת"ב ובעת"ב Heti 600. Elsőrendű בעת"ב 1000 lejig, írásos mellékjévedelemnek felől, meghívónak utiköltséget fizetik. 8443 — **Léger József, hitk. elnök**

Naponta frissen vágott liba
Erkezik **Lebovics Béla** húscaarnokába, Cluj, Malom-utca 8. — Frissen szűrt libaszir és zsirnak való mindig kapható. 1 Rador 2422

Zeiss Busch Rodenstock
Szemüvegkülönlegességek
KON MÁTYÁS FIA
1876 óta fennálló üzletében, Cluj, Calea Victoriei No. 2.
orvosi rendelés, minta vagy választás szerint kaphatók

Szép és tartós **játékok**
a legolcsóbb árakon csak a **Gyermekek Paradicsomában** a legrégebbi és leghíresebb játékraktárban kaphatók.
Cim: **LINDENBERG**
Bucuresti, Strada Smardan 12.
Oktatójátékok nagyobb gyerekek számára

Rador 2445

Perindes
Királyi udv. szállító
Felismerhetetlen csokoládé és bonbon

zerkesztős hivatal és Cluj-Kolozsvár
1925 január
Ez európai...
Aposan ki...
a népszöve...
szerint jele...
áll fegyver...
ember moza...
génysege ö...
százhetven...
vennégy to...
négyezerné...
Beszédes sz...
véve, mely...
a kenetes...
és jóhiszem...
Beszédes...
chózis mell...
mértékben...
fiak lelken...
nál, az im...
a békére tö...
fegyverkez...
döntőbírósa...
hit még az...
legdöntőbb...
irányításra...
lan jövendő...
az, hogy a...
nemzetek v...
kormányzat...
zattal rend...
népszöve...
a legyőzött...
és Magyar...
miliciák va...
szintén lak...
hadsorba. A...
meg a vilá...
szanszát éli...
Ez azt...
ott parázsl...
gondolata...
közötti me...
mint napja...
mentalitása...
felé tendál...
zonyíték az...
valódi aka...
akarattal...
játéka.
Az való...
leépítésénél...
Szovjetoros...
sem adta f...
szemforgat...
Európát eg...
A vörös h...
és hovator...
tartását m...
pának teha...
hogy a hiv...
ség utját s...
— nem ig...
feltárni a...
fokozza a...
mizmust, l...
— ahol, N...
a reakciós...
culus vitio...
felé vezet...
hol találh...
után ma s...
nacionalizm...
nem érke...
még hogy...
videsen n...
nagy népe...
a népek...
elképzelni...
kihangsúly...
demokráci...